

Εξερευνητής της ψυχής

> Ο Κύπριος συγγραφέας των best sellers

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΡΚΙΔΗΣ

Ξεκίνησε από τη Λευκωσία για την Αμερική για να σπουδάσει λογιστική. Κάποιες συμπτώσεις τον πήραν στο Πανεπιστήμιο του Μέιν, όπου από το 1972 μέχρι σήμερα διδάσκει κοινωνιολογία. Στο ταξίδι της αναζήτησης της αλήθειας ο Κυριάκος Μαρκίδης γνώρισε θεραπευτές, ανθρώπους με ικανότητες, ανακάλυψε την Ορθόδοξη, το Άγιον Όρος. Τα κατέγραψε όλα αυτά σε έξι βιβλία, τα οποία έγιναν best sellers και τον έκαναν παγκοσμίως γνωστό.

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΔΡΟΥΣΙΩΤΟΥ

Ο Κυριάκος Μαρκίδης είναι διαφορετικός σήμερα από τότε που έγραψε το πρώτο του βιβλίο το 1985; Φυσικά, τα 25 αυτά χρόνια είχα πολλές εμπειρίες, προβληματισμούς... αναπόφευκτα άλλαξα.

Τί ανακαλύψατε στο ταξίδι της πνευματικότητας; Ότι τα μεγάλα ερωτήματα της ζωής μπορούν να απαντηθούν σε τέ-

Ως καθηγητής άρχισα να προβληματίζομαι για τα εφήμερα γήινα και δεν έβρισκα διέξοδο

“

Ποιο ερώτημα της ζωής σας οδήγησε σε αυτό το δρόμο; Θα σας πάρω λίγο πίσω, την εποχή που πήγα στην Αμερική ως ένας απλοϊκός πιστός για να σπουδάσω λογιστική και να γυρίσω πίσω στην Κύπρο. Κουβαλούσα όμως μαζί μου την εμπειρία από τον απελευθερωτικό αγώνα, με έντονους προβληματισμούς πάνω σε θέματα ύπαρξης, βίας, τι είναι ο Θεός, τι θέλει από τους ανθρώπους.

Στην Αμερική βρεθήκατε ... τη δεκαετία του '60 με το Βιετνάμ, τις δολοφονίες των Κένεντι, τους χίπις, το γυναικείο κίνημα. Ήθελα να καταλάβω γιατί συνέβαιναν όλα αυτά. Διάφορες συμπτώσεις με οδήγησαν σε μεταπτυχιακές σπουδές στην κοινωνιολογία. Τελείωσα το διδακτορικό μου το 1970 και ήμουν έτοιμος να γυρίσω πίσω στην Κύπρο. Άλλες συμπτώσεις με πήραν στο Μέιν όπου άρχισα την ακαδημαϊκή μου καριέρα το 1972. Από πιστός όταν τελείωσα τις σπουδές μου,

“Με ενδιαφέρει να αλλάξει η γενική αντίληψη του ανθρώπου πάνω στο τι είναι η ζωή και ο μεγαλύτερος αγώνας μέσα στην οντότητα που ζει, είναι να ξεπεράσει την ψευδαίσθηση ότι αλήθεια και γνώσεις υπάρχουν μόνο σε επιστημονικό πλαίσιο”.

έγινα σκεπτικιστής. **Πατι;** Κάνοντας το διδακτορικό μου, μελέτησα τον Ρώσο κοινωνιολόγο Σορόκιν και ενθουσιάστηκα. Έλεγε το 1930, ότι η εξέλιξη της ανθρωπότητας θα οδηγούσε πίσω στη θρησκεία, μια που η κοσμική αντίληψη πραγμάτων έφτασε σε αδιέξοδο. Η γνώση σύμφωνα με τον Σορόκιν δεν προέρχεται μόνο από την επιστημονική έρευνα, από τη φιλοσοφία και τα μαθηματικά, αλλά και από τη διαίσθηση, γι' αυτό την ονόμασε «τρίπτυχη αλήθεια». Επιπλέον είπε ότι ο άνθρωπος δεν έχει μόνο το συνειδητό και το υποσυνειδητό όπως δήλωνε ο Φρόιντ, αλλά και το υπερσυνειδητό από το οποίο έρχονται οι μεγάλες αλήθειες. Όλα αυτά μου

έμειναν στο μυαλό. Ως καθηγητής άρχισα να προβληματίζομαι για τα εφήμερα γήινα και δεν έβρισκα διέξοδο στα υπαρξιακά ερωτήματα. Ένας συνάδελφος έκανε διαλογισμό και έτσι άρχισα να ενδιαφερόμαι για τις ανατολικές θρησκείες. Τότε ρώθησα σε επαφή με τους θεραπευτές για τους οποίους έγραφα μια τριλογία την περίοδο του '80. **Πώς αντιμετωπίσθηκαν τα βιβλία σας;** Στόχος μου ήταν να καταγράψω αυτά που έβλεπα και άκουγα ως ανθρωπολόγος παρατηρητής, γι' αυτό η δουλειά μου αναγνωρίστηκε ως ακαδημαϊκή και δεν αντιμετωπίστηκε ως τσαρλατάνος. Συνάντησα ανθρώπους με τρομερές ικανότητες που δεν μπορούν να εξ-

γηθούν με τον παραδοσιακό τρόπο, γι αυτό έβγαλα το συμπέρασμα ότι υπάρχει κόσμος πέραν των πέντε αισθήσεων. **Πώς οδηγήκατε στην ορθόδοξη παράδοση;** Ένας άνθρωπος που έπαιξε σημαντικό ρόλο στο να αρχίσω να βλέπω την Ορθόδοξη στα σοβαρά, είναι αυτός που ονομάζω Στέφανο στα τρία τελευταία μου βιβλία, ο οποίος ξεκίνησε από ανατολικές θρησκείες και κατέληξε στην Ορθόδοξη. Με τον Στέφανο και τη σύζυγό του Ερατώ έχουμε μια σχέση πέραν των 20 χρόνων. Είναι ο ανεπίσημος πνευματικός μου καθηγητής. **Ο επίσημος πνευματικός σας καθοδηγτής ...** είναι ο πατέρας Μάξιμος των

βιβλίων μου. Ο Αντώνης με παρότρυνε να πάω μαζί του στο Άγιον Όρος για να γνωρίσω αγίους ανθρώπους. Αρχικά δεν τον πήρα στα σοβαρά, διότι το θεωρούσα κατάλοιπο του μεσαιωνικού Βυζαντίου και πίστευα ότι την πνευματικότητα τη βρίσκεις έξω από την Εκκλησία την οποία χαρακτήριζε η διάβρωση. Όταν πήγα στο Άγιον Όρος, ανακάλυψα τον πλούτο που υπάρχει στην Ορθοδοξία.

Εκεί γνωρίσατε τον πατέρα Μάξιμο; Ναι, ένα μοναχό που μόλις τον είδα, ένιωσα σαν να τον ήξερα για χρόνια. Μου έκανε εντύπωση η διαύγεια του μυαλού του, η αγάπη που εξέπεμπε. Μου γνώρισε τον ερμητικό γέροντα Παΐσιο. Ήταν ένας άγιος με τρομερό χιούμορ και έκανε πολλά θαύματα. Όταν πήγα στο Άγιον Όρος, κατάλαβα ότι αυτά που ζητούσα στις ανατολικές θρησκείες, υπήρχαν στη δική μου κουλτούρα.

Ο Θεός είναι ένας; Πρέπει να είναι ένας. **Υπάρχουν διάφοροι τρόποι που μπορεί κανείς να νιώσει τον Θεό;** Υπάρχουν σήμερα επτά δισεκατομμύρια άνθρωποι, ένα σωρό πολιτισμοί και κουλτούρες, είναι δυνατόν ο Θεός να εκφράζεται μόνο μέσα σε μία; Για μένα ο ορθόδοξος δρόμος είναι ο πιο βιωσιμικός. Δεν χρειάζεται όμως να λέω ότι είμαι η προνομιακή τάξη και όλοι οι άλλοι θα πάνε στην κόλαση. Αυτά δεν τα ακούω από φωτισμένους επισκόπους διότι ο δρόμος του Χριστού είναι ελευθερία και αγάπη. Μέσα στα ευαγγέλια ο Θεός δεν παρουσιάζεται ως τιμωρός.

Τι είναι αμαρτία; Η λέξη σημαίνει ότι δεν είσαι εκεί που θα έπρεπε, ότι έχεις αποκοιπέ από τον προορισμό σου. Εφόσον δεν είμαστε ενωμένοι με τον Θεό, είμαστε όλοι μας αμαρτωλοί. Δεν είναι το ότι έκανες μια κακή πράξη και σε τιμωρεί ο Θεός. Ο καλός πνευματικός πατέρας, όπως τους γνώρισα εγώ, δεν θέλει να σε τιμωρήσει αλλά να σου δώσει πνευματική καθοδήγηση. Ένα κλασικό παράδειγμα είναι ο πατέρας Μάξιμος που ο κόσμος πάει κοντά του για να βρει ανακούφιση από τα προβλήματά του. Η Εκκλησία πρέπει να είναι σαν ένα νοσοκομείο για να αναρρώσουν οι ψυχές.

Βρήκατε τη γαλήνη που αναζητούσατε ξεκινώντας τα ταξίδια αυτά; Όχι απόλυτα, είμαι σε καλύτερη κατάσταση από ό, τι πριν 20 χρόνια, δεν φοβάμαι πια το θάνατο διότι έφτασα στο συμπέρασμα ότι στην πραγματικότητα δεν υπάρχει θάνατος αλλά αλλαγή.

Ποιος έχει δίκαιο, ο θεολόγος ή ο φιλόλογος;

Ο φόβος για το θάνατο πηγάζει από την απώλεια της μητέρας σας στα τέσσερά σας χρόνια; Ίσως, ήταν ένα γεγονός τρομερά τραυματικό και ίσως αυτό να με οδήγησε σε αυτή την πορεία. Αργότερα, μαθητής στη Σχολή Σαμουήλ, μας έλεγαν από τη μια «ου φονεύεις» και από την άλλη «να πας να σκοτώσεις υπέρ πατρίδος». Αυτά συγκρούονταν μέσα μου, διερωτόμουν ποιος έχει δίκαιο, ο θεολόγος ή ο φιλόλογος; Εκκλησία πήγαινα μόνο Χριστούγεννα και Πάσχα, ενώ σήμερα μου έγινε ανάγκη και μου αρέσει πολύ να ψάλλω.

Η δύναμη της προσευχής... είναι μεγάλη, όπως λένε οι πνευματικοί, είναι ο τρόπος να φτάσεις στον Θεό. Προπαντός η νοερά προσευχή, το «Κύριε Ιησού ελέησόν με».

Προσευχή και διαλογισμός είναι το ίδιο πράγμα; Όχι, πολλοί νομίζουν ότι η νοερά προσευχή είναι ένα είδος διαλογισμού, έχουν κοινή σημασία στην επανάληψη των λέξεων, αλλά διαφορετική προσέγγιση. Στην προσευχή κάνεις επίκληση του ονόματος, ο διαλογισμός είναι πιο συσφασμένος με τους πολιτισμούς της Ανατολής.

Η ανεκτικότητα οδηγεί στην αγάπη

Τι παίρνετε από τους φοιτητές; Μου δίνει μεγάλη χαρά να τους βοηθώ να εξυψώσουν την αντίληψή τους, διότι βασικά ερχόμαστε σε αυτή τη ζωή για να γνωρίσουμε και να μάθουμε την ανεκτικότητα, η οποία θα μας οδηγήσει στην αγάπη. Αυτό είναι το δικό μου συμπέρασμα. Ο Θεός, ο οποίος είναι η απόλυτη γνώση και αγάπη, είναι μέσα μας και μας οδηγεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Όλα αυτά τα μεταφέρετε και στην οικογένειά σας; Ο σύζυγός μου Έμιλι ήταν μέρος όλης αυτής της εμπειρίας και διαδικασίας, είναι η ίδια μέσα στα βιβλία μου, όπως και τα παιδιά μας Κωνσταντίνος και Βάσα. Πολλοί μου γράφουν και με ρωτούν τι γίνεται διότι μας ξέρουν όλους μέσα από τα βιβλία. Η Έμιλι έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο όχι μόνο στο να διαβάζει τα κείμενα μου και να κάνει κριτική και επιμέλεια, αλλά ήταν και η ίδια μέρος των εμπειριών που καταγράψω. **Πώς ξεκουράζεστε;** Διαβάζοντας βιβλία, περπατώντας μέσα στα δάση, κολυμπώντας στην Κύπρο. Ξεκούραση είναι το να βρισκόσαι με αγαπημένα πρόσωπα και να κουβεντιάζεις.

Πόσο συχνά έρχεστε στην Κύπρο; Τα τελευταία χρόνια προσπαθώ να ερχόμαστε τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.

Ο επόμενος στόχος ποιος είναι; Για να είσαι ακαδημαϊκός και να περπατάς με το κεφάλι ψηλά, πρέπει να κάνεις συγγραφική δουλειά. Ο επόμενος στόχος είναι να τελειώσω το νέο μου βιβλίο, συνέχεια των «Δώρων της ερήμου». Δεν θα είναι μόνο για τον πατέρα Μάξιμο αλλά και δικό μου στοχασμό.

«Αυτό που δεν με σκοτώνει, μου δίνει δύναμη»

Προσαρμόζεστε εύκολα στις αλλαγές; Η δυσκολία προσαρμογής ήταν στην Αμερική. Είναι αυτό που λέει ο Νίτσε, «αυτό που δεν με σκοτώνει, μου δίνει δύναμη». Η ζωή είναι ένα μίγμα χαράς και λύπης και δεν μπορείς να έχεις το ένα χωρίς το άλλο. Το συμπέρασμα που έβγαλα, είναι ότι όλη η γνώση που έχουμε, δεν είναι δική μας, έρχεται από το Άγιο Πνεύμα και πιστεύω αυτό που διδάσκει η Ορθόδοξη, ότι ο κάθε άνθρωπος είναι εικόνα Θεού. **Πώς φτάνει ένας άνθρωπος στη θέωση;** Εκείνο που με εντυπωσίασε με την ορθόδοξη παράδοση, είναι το ότι υπάρχει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία στο πώς θα προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Μικρά πράγματα πέραν της προσευχής που είναι απαραίτητη για να ξεπεράσεις τον εγωισμό σου. Όσο έχεις εγωισμό και περφηγία, δεν πρόκειται να γνωρίσεις τον Θεό. **Εσείς το καταφέρατε;** Όχι βέβαια, αλλά προς τα εκεί πρέπει να οδεύ-

ει ο άνθρωπος.

Ο κρυφός εγωισμός... είναι ο πιο επικίνδυνος, διότι νομίζεις ότι είσαι ταπεινός ενώ στην πραγματικότητα είσαι όλο εγώ.

Γίνονται άγιοι τις μέρες μας; Ναι, στον 20ο αιώνα έχουμε αρκετούς αγίους, όπως το γέροντα Πορφύριο, άγιο Σιλουανό Αθωνίτη, γέροντα Σωφρόνιο του Έσεξ, γέροντα Παΐσιο και άλλους πολλούς. Παρ' όλες τις κριτικές που παίρνει κατά καιρούς το Άγιον, είναι αυτό το περιβάλλον που έδωσε τον 20ο αιώνα αγίους ανθρώπους. Υπάρχουν και αγίες γυναίκες όπως η γερóντισσα Γαβριλίνα.

Βέβαια η Ορθόδοξη δεν έχει τη γυναικεία ψηλά. Δεν είναι μόνο η Ορθόδοξη αλλά όλες οι θρησκείες. Πολλοί συντηρητικοί πιστοί βλέπουν το γυναικείο κίνημα σαν αστατικό, εγώ βλέπω αυτά τα κινήματα σαν ώθηση προς μια πιο χρηστή κοινωνία, όπου άντρες και γυναίκες θα έχουν απόλυτη ισότητα. Το πώς θα γίνει

αυτό, δεν μπορώ να το ξέρω. Πολλοί νομίζουν ότι σήμερα ζούμε σε μια εποχή αθεϊστική, εγώ πιστεύω ότι τώρα είναι πιο πνευματικός ο κόσμος από ό, τι ήταν πριν 500-600 χρόνια. Το ότι έχουμε μια ενωμένη Ευρώπη, είναι μεγάλο άλμα της ανθρωπότητας, πριν εξήντα χρόνια οι Ευρωπαίοι σκότωναν ο ένας τον άλλο, σήμερα προσπαθούν 27 κράτη να ζουν μαζί. Όλα αυτά είναι κοινωνικές εξελίξεις της ανθρωπότητας που αντανάκλουν και μια εξέλιξη της παγκόσμιας αντίληψης. **Βέβαια η Αμερική στην οποία ζείτε, χρησιμοποιεί ακόμη τον πόλεμο.** Να μην ξεχνάμε ότι τον πόλεμο, τον ξεκίνησε μια κούφια ανθρωπότητα. Η μοντέρνα οργάνωση κοινωνιών είναι δικό σου μαχαίρι όπως και η μοντέρνα τεχνολογία. Σήμερα με ένα κουμπιό μπορείς να διαλύσεις τον άλλο χιλιόμετρα μακριά, δεν σημαίνει ότι αν είχε το κουμπιό αυτό ο Νέρωνας, θα έκανε και χειρότερα πράγματα.

Η ιδέα για ένα βιβλίο αρχίζει με παράξενο τρόπο

Πώς ξεκινά ένα βιβλίο; Με ατέλειωτες ώρες δουλειάς, θυσιάζοντας παρές και ευχαρίστηση. Η ιδέα ξεκινά με παράξενο τρόπο, μπορείς να κάνεις κάτι άλλο και να σου έρθει η ιδέα.

Παίρνετε σημειώσεις ζώντας με τους ανθρώπους που μελετάτε; Ελέυθερα, και μαγνητοφωνώ τους διαλόγους μας.

Τα πιο σημαντικά είναι αυτά που μαγνητοφωνείτε ή τα συναισθήματα μετά; Και τα δυο. Είναι πολύ χρονοβόρα δουλειά να απομαγνητοφωνήσω όλες τις συζητήσεις, να ταξινομήσω τις σημειώσεις μου και να τα βάλω σε ένα πλαίσιο που να μπορεί να διαβάζεται.

Έχετε στο μυαλό τον αναγνώστη; Πάντοτε. Επειδή διδάσχω εδώ και πολλά χρόνια, πρέπει αυτά που λέω, να τα καταλαβαίνουν οι φοιτητές, έτσι προσπαθώ να γράφω με όσο πιο απλό τρόπο γίνεται για να μπορούν να γίνονται κατανοητά.

Πώς αντιδρά ο κόσμος στα βιβλία σας; Πάρα πολύ θετικά, μου λένε ότι νιώθουν παρόντες στις συζητήσεις και αυτό με ικανοποιεί.

Ζητούν καθοδήγηση από εσάς; Καμιά φορά νομίζουν ότι είμαι και εγώ πνευματικός και πρέπει να τους εξηγήσω ότι εγώ απλώς

καταγράφω αυτά που βλέπω.

Τα βιβλία σας δεν αποτελούν μέρος της ορθόδοξης δογματικής; Όχι, ούτε θεολόγος είμαι ούτε ιερωμένος, είναι οι προσωπικές μου αναζητήσεις ως κοινωνιολόγου και αυτό μου δίνει κάποια ελευθερία λόγου.

Οι θρησκείες έχουν περιορισμούς. Ναι.

Και όποιος τολμάει να βγει... δέχεται επίθεση. Ζω σε ένα ακαδημαϊκό περιβάλλον που μου προσφέρει απόλυτη ελευθερία εκφράσεως, όσο παράξενες κι αν είναι οι ιδέες μου, κανείς δεν θα με χαρακτηρίσει αιρετικό.

Οι φοιτητές σας διαβάζουν τα βιβλία σας; Αρκετοί. Δεν μπορώ να διδάξω στο μάθημα της Κοινωνιολογίας της Θρησκείας μόνο Ορθόδοξη, μελετούμε όλες τις θρησκείες από την κοινωνιολογική πλευρά και μεταξύ των βιβλίων που τους βάζω να διαβάσουν, είναι το δικό μου «Όρος της σιωπής».

Το θεωρείτε ως το πιο καθοριστικό σας βιβλίο; Δεν θα το έλεγα, και «Τα δώρα της ερήμου» είναι καθοριστικά, αλλά και «Το ταξίδι με το λόντα».

Γιατί τον πατέρα Μάξιμο δεν τον ονομάζετε με το πραγματικό

το όνομα; Για πολλούς λόγους, μπορεί να μη θέλει να γίνει γνωστό επίσημα το όνομά του.

Διαβάζει τα βιβλία πριν εκδοθούν; Βέβαια και ακούω τις εισηγήσεις του. Δεν μου κάνει λογοκρισία, νιώθω ελεύθερος να εκφραστώ.

Σήμερα τι γράφετε; Με ενδιαφέρει να αλλάξει η γενική αντίληψη του ανθρώπου πάνω στο τι είναι η ζωή και ο μεγαλύτερος αγώνας μέσα στον πανεπιστημιακό χώρο που ζω, είναι να ξεπεράσει την ψευδαίσθηση ότι αλήθεια και γνώσεις υπάρχουν μόνο σε επιστημονικό πλαίσιο. Στο δικό μου κλάδο της κοινωνιολογίας προσπάθησα με ένα δυο άλλους συναδέλφους να εισαγάγουμε έναν καινούργιο όρο τον οποίο ονομάσαμε «υπερσυνειδησιακή κοινωνιολογία».

Πόσα χρόνια είσατε στο Μέιν; Από το 1972. Η ζωή στην Αμερική μου πρόσφερε ελευθερία δράσεως, κάθε 5-6 χρόνια έχω εκπαιδευτική άδεια, έτσι μπορώ να αφιερώνομαι στη συγγραφική δουλειά, έτσι έγραφα τα βιβλία μου, επίσης είναι μέσα στην αμερικανική κουλτούρα η έννοια της ελευθερίας, του δικαιώματος έκφρασης.